

2 KONINGEN

1-2

Elia's laatste optreden en de overgang van zijn profetische bediening op Elisa.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/2-koningen/1-2

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Het boek Koningen en de opvolging van Achab	3 min	4
2	Ahazia raadpleegt Baäl-Zebub	5 min	5
3	Waarom Israël de heidense goden kiest	2 min	7
4	Elia kondigt Ahazia's dood aan	2 min	8
5	Elia herkend aan zijn uiterlijk	3 min	10
6	Johannes de Doper en de kleding van Elia	5 min	11
7	Vuur uit de hemel over de soldaten	2 min	14
8	Gods gezag tegenover het bevel van de koning	2 min	15
9	De derde hoofdman benadert Elia nederig	2 min	16
10	Ahazia's dood en de dynastie van Omri	2 min	18
11	Elisa als dienaar en opvolger van Elia	2 min	19
12	Elisa weigert Elia te verlaten	3 min	20
13	De leerling-profeten weten van Elia's vertrek	3 min	22
14	De prijs en het voorrecht van profeet zijn	2 min	24

15	Elia en Elisa steken de Jordaan over	3 min	25
16	Elisa vraagt een dubbel deel van Elia's geest	2 min	27
17	De vurige wagen en Elia's opname	3 min	28
18	Waar Elia en Henoch naartoe zijn gegaan	5 min	29
19	Elia als de verdediging van Israël	2 min	32
20	God bevestigt Elisa als opvolger van Elia	4 min	33
21	De vergeefse zoektocht naar Elia	2 min	35
22	Elisa maakt het water van Jericho gezond	4 min	36
23	Elisa wordt in Bethel bespot	2 min	38
24	De vloek en het oordeel door de beren	3 min	40
	Om verder te lezen		41

1

Het boek Koningen en de opvolging van Achab

We beginnen in deze lezing aan 2 Koningen, maar het is eigenlijk geen tweede boek. Het is gewoon een voortzetting van het eerste boek. Dit zijn geen twee delen die geschreven zijn als een boek en het vervolg daarop. Ze zijn als één boek geschreven en om praktische redenen kunstmatig in twee boeken verdeeld. In het Hebreeuws zijn er geen klinkers, dus Hebreeuwse woorden nemen minder ruimte in. Daarom was het boek Koningen in het Hebreeuws één boek, één document. Maar toen het in het Grieks werd vertaald, in de Septuaginta, moesten ze klinkers toevoegen om Griekse woorden te krijgen, en daardoor werd het langer. Dus hebben ze het in twee boeken verdeeld om al die extra inkt kwijt te kunnen.

In het laatste gedeelte van 1 Koningen zagen we de dood van Achab. Zijn regering had daarvoor minstens zeven of acht hoofdstukken centraal gestaan. Niet omdat hij zo groot was, maar omdat hij zo slecht was. En omdat de profeet Elia tegenover hem stond, die zo groot was dat de schrijver vele hoofdstukken besteedde aan de bespreking van zijn bediening. We zijn nog niet klaar met het bekijken van de bediening van Elia, maar bijna. In hoofdstuk 2 van 2 Koningen zullen we het einde zien van Elia's verblijf hier op aarde. In hoofdstuk 1 is hij nog bij ons.

Wat de koningen betreft, leidde de dood van Achab ertoe dat zijn zoon Ahazia koning werd. Hij hield het niet lang vol, en een andere zoon van Achab nam het over, omdat Ahazia kinderloos zou sterven. In het noorden hebben we Ahazia, die zijn vader Achab opvolgt. In het zuiden hebben we gelezen over de dood van Josafat, een goede koning, de zoon van Asa: twee goede koningen achter elkaar. Zijn zoon heette Joram.

Interessant genoeg was dat ook de naam van de tweede zoon van Achab die koning werd na de dood van Ahazia. Dat betekent dat zowel het noordelijke als het zuidelijke koninkrijk een tijdlang koningen hadden die Jehoram heetten. Soms wordt de naam van een van hen afgekort tot Joram, maar het is dezelfde naam. Het is een merkwaardig toeval dat beide koninkrijken korte tijd koningen met dezelfde naam zouden hebben.

Over de dood van Achab staat in 2 Koningen hoofdstuk 1, vers 1:

Moab kwam na de dood van Achab tegen Israël in opstand.

2 KONINGEN 1:1

Moab was een van de veroverde gebieden geweest en had blijkbaar enige tijd schatting aan Israël betaald. We weten niet precies wanneer dat begon. Geleerden denken dat Moab misschien zo'n vijftig jaar aan Israël onderworpen was geweest. Maar bij de dood van Achab maakten ze gebruik van het machtsvacuüm en kwamen ze in opstand. Ze besloten geen schatting meer te betalen en hun onafhankelijkheid van Israël op te eisen. Naar alle waarschijnlijkheid vonden ze Achab militair zo sterk dat ze tijdens zijn leven geen opstand durfden te wagen. Zijn zoon werd misschien als een zwakkeling gezien, en daarom maakten ze daar gebruik van en kwamen ze op dat moment in opstand.

2

Ahazia raadpleegt Baäl-Zebub

Maar dat was slechts één van Ahazia's problemen. Hij kreeg ook een ongeluk waarbij hij ernstig gewond raakte. In vers 2 staat:

Ahazia viel door het traliwerk van zijn bovenvertrek, dat in Samaria was, en werd ziek. Hij stuurde boden en zei tegen hen: Ga, raadpleeg Baäl-Zebub, de god van Ekron, en vraag of ik van deze ziekte genezen zal.

2 KONINGEN 1:2

Ik weet niet precies hoe iemand door een traliwerk valt, maar hij viel blijkbaar meer dan één verdieping naar beneden. Zijn verwondingen waren levensbedreigend, en hij was erdoor aan bed gekluisterd. Hij stuurde boden en zei tegen hen:

Ga aan Baäl-Zebub, de god van Ekron, vragen of ik van deze verwonding zal herstellen.

Beëlzebub herken je misschien eerder als de naam Beëlzebub uit het Nieuwe Testament. In het Nieuwe Testament beschuldigden de Farizeeën Jezus ervan dat Hij demonen uitdreef door de macht van Beëlzebub, in Mattheüs hoofdstuk 12. Ze duiden Beëlzebub aan als de vorst van de demonen. Jezus betwistte dat niet. Dat wil zeggen, Hij betwistte niet dat Beëlzebub bestond of dat hij de vorst van de demonen was. Maar Hij zei:

En als Ik door Beëlzebul de demonen uitdrijf, door wie drijven uw zonen ze dan uit? Daarom zullen die uw rechters zijn.

MATTHEÛS 12:27

Hij ontkende natuurlijk dat Hij ze door Beëlzebub uitdreef, maar Hij ontkende hun geloof in Beëlzebub niet.

Misschien sloot Hij Zich eenvoudig bij hun voorstelling aan om een punt duidelijk te maken. Of Jezus werkelijk bevestigde dat er een vorst van de demonen bestaat die Beëlzebub heet, weten we niet. Maar Beëlzebub in het Nieuwe Testament is een Griekse vorm van Baäl-Zebub. Baäl betekent heer. Zebub betekent van de vliegen.

[Vertalersnoot: De spreker gaat hier uit van de naamvorm Beëlzebub. De HSV gebruikt in het aangehaalde Mattheüs 12:27 de naamvorm Beëlzebul.]

Geleerden zijn het er niet echt over eens of Baäl-Zebub de werkelijke naam van deze godheid was. De meeste geleerden lijken te geloven dat de naam van de godheid Baäl-Zebul was. Elders in de Schrift wordt verwezen naar zo'n heidense god die Beëlzebul heet. Dat betekent zoiets als 'heer-vorst'.

Maar de Joden dreven vaak de spot met Baäl en veranderden namen. Zelfs sommige van hun belangrijke mensen, zoals sommige zonen van Saul, hadden namen waarin de naam Baäl voorkwam, en die namen veranderden ze dan. Zo werd Mefibbaäl veranderd in Mefiboseth. Isbaäl werd veranderd in Isboseth. Boseth betekent 'schandelijk ding', en Isbaäl betekent 'man van Baäl'. Maar de Joden van latere tijden wilden hem niet de man van Baäl noemen. Ze wilden hem de man van een schandelijk ding noemen. Dus herinnerden ze zich hem als Isboseth. Op dezelfde manier veranderden ze Mefibbaäl in Mefiboseth. Ze vervingen het woord Baäl door

‘schandelijk ding’ en toonden daarmee hun minachting voor Baäl. Men denkt dat ze hier iets soortgelijks hebben gedaan. Ze namen de naam Beëlzebul, die heer-vorst betekent, en veranderden die in Beëlzebub, wat heer van de vliegen betekent. Dat is duidelijk een beledigende benaming voor hem. Als dat waar is, dan zei Ahazia natuurlijk niet werkelijk:

Ga het aan Beëlzebub vragen, maar zei hij:

Ga het aan Beëlzebul vragen.

De latere schrijvers veranderden het in Beëlzebub, waarmee ze hun minachting voor deze godheid toonden.

Er is nog een andere opvatting die sommigen aanhangen, namelijk dat de godheid inderdaad Beëlzebub werd genoemd, heer van de vliegen. Zij suggereren dat hij de god was van het rijk van de insecten en van ziekte en pest en dergelijke. Sommigen hebben dat gedacht. Daarover bestaat onder geleerden geen overeenstemming. Ik ben geneigd de eerste verklaring waarschijnlijker te vinden. Maar als Baäl-Zebub inderdaad de heer van de vliegen werd genoemd, waarmee vliegen en pest en ziekte in het algemeen werden bedoeld, dan kan hij Beëlzebub hebben willen raadplegen omdat hij ziek was.

3

Waarom Israël de heidense goden kiest

Hoe dan ook, hij raadpleegde niet de juiste God. Hij raadpleegde Yahweh niet, en dat is wel heel vreemd. Deze koningen van Israël dachten er gewoon niet aan om Yahweh te raadplegen. Hij was van oudsher hun God, Die zoveel dingen had gedaan. Hun volk dankte zijn bestaan aan het feit dat Hij hen uit Egypte had bevrijd en hun de wet had gegeven, en dat zij een verbond met Hem hadden gesloten. Vervolgens had Hij zelfs in hun eigen tijd bevestigd dat Hij werkelijk bestond, door de wonderen van Elia: de droogte, de regen die kwam door het gebed van Elia, en het vuur dat uit de hemel neerdaalde.

Het is niet zo dat deze mensen niet nog betere redenen hebben dan wij om te weten dat God werkelijk bestaat. Zij zagen wonderen zoals niemand van ons die ooit heeft gezien, en toch geloven wij in Yahweh. Ik zeg niet dat wij beter zijn dan zij. Ik begrijp gewoon niet waarom ze zo dom zijn. Ik weet echt niet waarom ze Beëlzebul, of Beëlzebub, zouden kiezen in plaats van Yahweh.

Misschien komt het doordat die goden van de heidenen hun beslist meer toestonden om slechte dingen te doen. Het waren slechte goden. Wie slechte goden aanbidden, verheffen het kwaad tot een deugd die overeenkomt met hun goden. Yahweh is een heilige God, en daarom beschouwen degenen die Hem aanbidden alleen heiligheid als een deugd. Wat God kenmerkt, bepaalt wat deugd is. De heidense goden waren vaak wreed, bloeddorstig en zinnelijk, en zo waren de mensen en zo wilden ze graag zijn. Misschien aanbaden ze deze heidense goden, ook al kenden ze Yahweh, omdat het gemakkelijker was om zinnelijkheid, wreedheid en zelfzucht in hun eigen leven te onderschrijven dan heiligheid.

4

Elia kondigt Ahazia's dood aan

Hoe dan ook, hij stuurde zijn boden naar de verkeerde god, en daardoor kwam hij in de problemen, en terecht ook: in de problemen met God. Er staat:

Maar een engel van de HEERE sprak tot Elia, de Tisbiet: Sta op, ga de boden van de koning van Samaria tegemoet en spreek tot hen: Is het omdat er geen God in Israël is dat u Baäl-Zebub, de god van Ekron, gaat raadplegen? Daarom, zo zegt de HEERE: U zult niet van het bed afkomen waarop u bent gaan liggen, maar u zult zeker sterven. En Elia ging weg.

2 KONINGEN 1:3-4

Daarin ligt besloten dat de afloop anders had kunnen zijn als je de Heere had geraadpleegd. Maar omdat je Beëlzebub raadpleegt, zegt God dat je zult sterven. Die god zal je niet kunnen helpen. Ik had dat wel gekund als je je tot Mij had gewend, maar

dat heb je niet gedaan.

Zo kwamen de boden bij hem terug en hij zei tegen hen: Wat is dit dat u nu al bent teruggekomen?

2 KONINGEN 1:5

Ze waren dus niet helemaal naar Ekron gegaan om daar raad te vragen. Van Samaria naar Ekron was voor hen een tocht van zo'n vierenzestig kilometer. Over vierenzestig kilometer doe je te voet toch wel een paar dagen. Elia had hen onderschept, hun deze vraag voorgelegd en hun een boodschap voor de koning meegegeven. Dus in plaats van de bevelen van de koning uit te voeren, voerden ze de bevelen van Elia uit en gingen ze terug naar de koning.

Hij zei:

Waarom ben je teruggekomen?

En ze zeiden tegen hem:

Zij zeiden tegen hem: Een man kwam ons tegemoet en zei tegen ons: Ga, keer terug naar de koning, die u gestuurd heeft, en spreek tot hem: Zo zegt de HEERE: Is het omdat er geen God in Israël is, dat u boden stuurt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te raadplegen? Daarom zult u van het bed waarop u bent gaan liggen, niet afkomen, maar u zult zeker sterven.

2 KONINGEN 1:6

Dat is geen boodschap die je gemakkelijk aan een koning zou overbrengen als je leven je lief was. Maar blijkbaar vonden ze dat ze moesten gehoorzamen aan wat Elia zei. Misschien hadden zij meer ontzag voor God, voor Yahweh, dan de koning.

5

Elia herkend aan zijn uiterlijk

Toen zei de koning tegen hen:

Hij sprak tot hen: Hoe zag de man eruit die u tegemoet gekomen is en deze woorden tot u gesproken heeft?

2 KONINGEN 1:7

Daarop antwoordden ze hem:

Zij zeiden tegen hem: Het was een man met een haren mantel en een leren gordel om zijn middel gebonden. Toen zei hij: Dat is Elia, de Tisbiet.

2 KONINGEN 1:8

En hij zei:

Dat is Elia, de Tisbiet.

2 KONINGEN 1:8

Dit is zijn gebruikelijke kleding. Hij is een harige man met een leren riem om.

[Vertalersnoot: De Engelse Bijbeltekst die de spreker hier uitlegt, beschrijft Elia als een ‘harige man’. De HSV spreekt in het bovenstaande citaat van ‘een man met een haren mantel’. De volgende uitleg over mogelijk nazireeërschap sluit aan bij de Engelse formulering.] Leren riemen lijken ons niet zo ongewoon, dus dat zou je niet als een onderscheidend kenmerk van iemand noemen: ‘Die man die me beroofde, die droeg een leren riem.’ Daar zou je niet veel aan hebben, want iedereen draagt een leren riem. Maar in die tijd droegen mensen geen leren riemen. Misschien de soldaten wel. Aan een leren riem konden ze hun zwaard vastmaken. Maar mannen droegen gewaden en toga's en dergelijke. Als die al om het middel werden vastgebonden, gebeurde dat met een of andere stoffen ceintuur, zoals je die aan je badjas hebt, en niet met een leren

riem. Het was dus ongewoon dat een man een leren riem droeg. Dat is een van de kenmerken waardoor de koning wist: 'O, dat moet Elia zijn, met die leren riem.' Waarom hij een leren riem droeg, weet ik niet. Misschien wilde hij daarmee iets uitdrukken in zijn kleding, of misschien was het gewoon wat hij gemakkelijk voorhanden had. Maar waar het om gaat, is dat het ongewoon genoeg was om een onderscheidend kenmerk te zijn.

Er staat ook dat hij een harige man was. Dat heeft velen de indruk gegeven dat hij misschien een nazireeër was. Een nazireeër was iemand die zijn haar niet had afgeknipt. Als hij, net als Simson of Samuel, vanaf zijn geboorte nazireeër was geweest, wat we niet hoeven aan te nemen, dan zou hij buitengewoon lang haar en een buitengewoon lange baard hebben gehad, omdat hij die nooit had afgeknipt. Maar zelfs als hij nog maar een aantal jaren nazireeër was geweest, zou hij veel haar op zijn gezicht en hoofd hebben gehad. Als wij zeggen dat een man harig is, bedoelen we misschien een behaarde borst en behaarde armen en dat soort dingen, zoals bij Ezau. Ezau was bedekt met haar en werd harig genoemd. Elia kan ook in die zin harig zijn geweest. Maar het lijkt waarschijnlijker dat hij een nazireeër was.

6

Johannes de Doper en de kleding van Elia

Van Johannes de Doper wordt ons verteld dat hij kwam:

En hij zal voor Hem uit gaan in de geest en de kracht van Elia, om het hart van de vaders te bekeren tot de kinderen en de ongehoorzamen tot de bedachtzaamheid van de rechtvaardigen, om voor de Heere een toegerust volk gereed te maken.

LUKAS 1:17

We krijgen onder meer over hem te horen dat hij een nazireeër was en een leren gordel droeg. Johannes de Doper ging gekleed in een gewaad van kameelhaar en droeg een leren gordel. Dus net zoals Elia een leren gordel droeg, wat ongebruikelijk was, deed Johannes de Doper dat ook. Hij kleepte zich als Elia.

Dat harige zou op een gewaad van kameelhaar kunnen slaan. Johannes de Doper was zowel een nazireeër als iemand die een gewaad van kameelhaar droeg. Maar als we over een gewaad van kameelhaar horen, stellen we ons daar misschien iets anders bij voor dan bedoeld wordt. Toen ik opgroeide en dacht aan Johannes de Doper met een gewaad van kameelhaar, stelde ik me altijd voor dat hij een kameelvacht droeg. Zoiets als de huid van een kameel waar al het haar nog aan hing, een soort bontachtig gewaad. Misschien zoiets als een nertsstola of een berenvel als vloerkleed, of iets dergelijks. Maar kameelhaar was in werkelijkheid een soort stof die van kameelhaar geweven werd, heel grof. Net zoals een wollen gewaad van schapehaar zou zijn. Een gewaad van schapehaar zou alles kunnen zijn wat van wol gemaakt is, want wol is het haar van een schaap.

Kamelen hebben ook haar, en men schoor ook kamelen en gebruikte hun haar om er stof van te weven. Maar die was heel grof. Het leek meer op jute. Het was het soort stof waar ze zakken van maakten: zakkenstof, zoals een juten zak. Als mensen zich bekeerden, trokken ze vaak een rouwgewaad van zakkenstof aan. Dat was ruwe kleding die onaangenaam aanvoelde op de huid. Het was een teken van bekering. Wanneer er staat dat Johannes de Doper een gewaad van kameelhaar droeg, staat er niet kameelhuid, maar kameelhaar. Dat was in wezen de stof die van het haar van een kameel geweven werd. Hij droeg dus voortdurend zoiets als een rouwgewaad van zakkenstof. Zijn boodschap was een boodschap van bekering. Hij droeg dus zakkenstof of kameelhaar. Dat was de allerarmelijkste soort stof, die alleen heel arme mensen zouden dragen.

Zoals Jezus over Johannes de Doper zei in Mattheüs hoofdstuk 11:

Toen dezen weggingen, begon Jezus tegen de menigte te zeggen over Johannes: Waar bent u in de woestijn naar gaan kijken?
Naar een riet dat door de wind heen en weer bewogen wordt?

MATTHEÛS 11:7

Hij zegt:

Nee, mensen die mooie kleding dragen, wonen in de huizen van koningen. Maar waar gingen jullie dan naar kijken? Naar een profeet, en meer dan een profeet.

MATTHEÛS 11:8-9

Hij heeft het over Johannes. Hij zegt:

Dachten jullie dat je Johannes in mooie kleding zou aantreffen?

MATTHEÛS 11:8

Nee, dan zoek je op de verkeerde plek. Hij is buiten in de woestijn. Mensen in mooie kleding kamperen niet buiten in de woestijn. Die zijn in de huizen van koningen. Die dragen zijde en comfortabele kleding. Hij droeg ruwe kleding.

Droeg Elia ook kameelhaar? Dat weten we niet. Hij was een harige man. Ik veronderstel dat er een kleine kans bestaat dat dit naar zijn kleding verwijst, dat zijn kleding van geweven haar gemaakt was. Kameelhaar en zo, heel goed mogelijk. Omdat Johannes de Doper in andere opzichten Elia navolgde, kan het zijn dat het kameelhaar dat Johannes de Doper droeg ook een navolging was van wat Elia droeg. Maar daar hebben we geen getuigenis over in het Oude Testament. Van de leren gordel weten we het wel. We weten dat iets aan hem ertoe leidde dat hij als een harige man werd beschreven.

Dat hij een nazireeër was, lijkt vrijwel zeker, al wordt dat ons elders niet rechtstreeks verteld. Maar dat hij harig was, is naar alle waarschijnlijkheid vooral een beschrijving van zijn baard en het haar op zijn hoofd. Dat betekent dat hij waarschijnlijk een nazireeër was. Het zou logisch zijn als hij dat was. Andere profeten waren dat ook. Samuel was het. Johannes de Doper was het. En als iemand een nazireeër zou zijn, dan lijkt Elia daar wel voor in aanmerking te komen.

Dit was de beschrijving waarmee ze terugkwamen. Uit die beschrijving leidde Ahazia onmiddellijk af: 'O, dat moet Elia zijn geweest die dat heeft gezegd.'

7

Vuur uit de hemel over de soldaten

En hij stuurde een hoofdman over vijftig naar hem toe met zijn vijftigtal. Toen deze naar hem toe krom — want zie, Elia zat op de top van een berg — sprak hij tot hem: Man Gods, de koning heeft gesproken: Kom naar beneden!

2 KONINGEN 1:9

Deze vijftig soldaten met hun bevelhebber werden door de koning gestuurd om Elia bij hem te brengen. Hij wilde het uit Elia's eigen mond horen. Dus deze bevelhebber over vijftig man ging hem zoeken en vond hem. En daar zat hij, boven op een heuvel. En de bevelhebber sprak hem aan:

Man Gods, de koning heeft gesproken: Kom naar beneden!

2 KONINGEN 1:9

Maar Elia antwoordde en sprak tot de hoofdman over vijftig: Als ik een man Gods ben, laat er dan vuur uit de hemel neerkomen en u en uw vijftigtal verteren. Toen kwam er vuur uit de hemel neer en dat verteerde hem en zijn vijftigtal.

2 KONINGEN 1:10

En hij stuurde opnieuw een andere hoofdman over vijftig naar hem toe met zijn vijftigtal. Deze nam het woord en sprak tot hem: Man Gods, dit zegt de koning: Kom snel naar beneden!

2 KONINGEN 1:11

Elia antwoordde hun: Als ik een man van God ben, laat er dan vuur uit de hemel neerkomen en u en uw vijftig mannen verteren. Toen kwam Gods vuur uit de hemel neer en verteerde hem en zijn vijftig mannen.

2 KONINGEN 1:12

Nu zou je je dat vuur van God misschien kunnen voorstellen als een vlammenwerper vanuit de hemel, die hen gewoon verbrandde. Ik denk dat veel geleerden zouden aannemen dat dit over bliksem gaat. Want als de bliksem insloeg op de aarde, of op iets op aarde, beschouwden de mensen in de oudheid dat als vuur uit de hemel. Sommigen zouden dus zeggen dat er een bliksemschicht kwam die deze mensen trof en doodde. Hoe dan ook, dat zou nog steeds een wonder zijn. De bliksem sloeg tweemaal op dezelfde plek in en doodde elke keer vijftig mensen, op bevel van Elia. Hij kan de hemel bevelen niet te regenen, vervolgens kan hij de hemel bevelen wel te regenen, en hij kan de bliksem bevelen neer te komen en in te slaan waar hij dat wil. Het kan bliksem zijn geweest, of het kunnen eerder vlammen zijn geweest, zoals wij ons die misschien voorstellen.

8

Gods gezag tegenover het bevel van de koning

Hoe dan ook, Elia liet zien dat hij heel goed in staat was zichzelf tegen arrestatie te beschermen. Zo vatte hij dit kennelijk op. Hij begreep dat ze hem kwamen arresteren. Ze bevelen hem:

En hij stuurde een hoofdman over vijftig naar hem toe met zijn vijftigtal. Toen deze naar hem toe klom — want zie, Elia zat op de top van een berg — sprak hij tot hem: Man Gods, de koning heeft gesproken: Kom naar beneden!

2 KONINGEN 1:9

Nu was hun probleem dat ze hem ‘man van God’ noemden. Ze zeggen: ‘De koning beveelt je, man van God.’

Als ik een man van God ben, is God dan niet mijn meerdere? Welke koning kan zulke bevelen geven? Welke koning kan mensen sturen om mij, een man van God, te arresteren? Als jullie mij terecht een man van God noemen, dan verdienen jullie te sterven, omdat jullie een man van God lastigvallen, terwijl jullie alleen maar mannen van deze aardse koning zijn. Deze aardse koning geeft mij bevelen? Wat denken jullie dat het betekent om een man van God te zijn? Ik leg verantwoording af aan God. Ik ben door God gezonden. Ik heb God aan mijn kant. Ik vertegenwoordig God. En de een of andere onbeduidende tiran die zich heel wat verbeeldt, denkt dat hij een man van God bevelen kan geven? Wat voor gebrek aan eerbied voor God blijkt daaruit? Als ik de man van God ben die jullie zeggen dat ik ben, laat God mij dan in het gelijk stellen en jullie verteren. En dat gebeurde twee keer.

9

De derde hoofdman benadert Elia nederig

Dan staat er in vers 13:

En opnieuw stuurde hij een hoofdman over vijftig, de derde, met zijn vijftigtal. Deze derde hoofdman over vijftig klom naar boven, kwam en boog zich op zijn knieën voor Elia neer. Hij smeekte hem en sprak tot hem: Man Gods, laat mijn leven en het leven van uw dienaren, van dit vijftigtal, toch kostbaar zijn in uw ogen!

2 KONINGEN 1:13

Zo moet je een profeet arresteren. De politiecommandant komt, buigt zich neer en zegt: ‘Wij zijn je dienaren. Dienaren van het publiek. We zijn van de overheid; we zijn hier om te helpen.’ Dus: ‘Wij zijn je dienaren; laat ons leven kostbaar zijn in je ogen.’

Met andere woorden, hij komt met een nederige houding. Ik erken dat je een man van God bent. Wij willen God eren. We willen je niet hardhandig behandelen, alsof het weinig voorstelt om een man van God te zijn. Maar besef dat we hierheen gestuurd zijn met een verzoek van de koning om te komen. Dus alsjeblieft, zou je zo vriendelijk willen zijn om mee te komen?

Hij komt dus met meer nederigheid en meer eerbied dan die anderen. En hij zegt:

Zie, vuur is uit de hemel neergekomen en heeft die eerste twee hoofdmannen over vijftig met hun vijftigtallen verteerd; maar nu, laat mijn leven kostbaar zijn in uw ogen!

2 KONINGEN 1:14

Met andere woorden, dood me alsjeblieft niet.

Toen sprak de engel van de HEERE tot Elia: Ga met hem naar beneden, wees niet bevreesd voor hem. En hij stond op en ging met hem naar beneden, naar de koning. En hij sprak tot hem: Zo zegt de HEERE: Omdat u boden gestuurd hebt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te raadplegen — is het omdat er geen God in Israël is Die u naar Zijn woord kunt vragen? — daarom zult u niet meer van het bed waarop u bent gaan liggen, afkomen, maar u zult zeker sterven.

2 KONINGEN 1:15-16

Elia verscheen dus inderdaad voor de koning, maar gaf hem niet meer informatie dan wat hij hem eerder had laten overbrengen. Maar in elk geval hoorde Ahazia het uit de mond van de profeet zelf.

10

Ahazia's dood en de dynastie van Omri

Zo stierf hij, overeenkomstig het woord van de HEERE, dat Elia gesproken had. Omdat hij geen zoon had, werd Joram koning in zijn plaats, in het tweede jaar van Jehoram, de zoon van Josafat, de koning van Juda.

2 KONINGEN 1:17

Omdat hij geen zoon had, werd Jehoram, die soms ook Joram wordt genoemd, waarbij gewoon één lettergreep uit het midden wordt weggelaten, koning in zijn plaats. Dat was in het tweede jaar van Jehoram, de zoon van Josafat, de koning van Juda. We hebben dus een Jehoram, de zoon van Josafat, die in Juda regeert, en nu een Jehoram, de zoon van Achab, die in het noorden regeert.

Dit is de vierde koning uit de lijn van Omri. Bedenk dat Omri koning in Israël was. Daarna kwam Achab, zijn zoon, en daarna Ahazia, de zoon van Achab. Nu is Jehoram een andere zoon van Achab. Er zijn vier koningen uit deze lijn van Omri geweest. Maar God heeft besloten dat Hij deze lijn zal uitroeien, en dat zal Hij ook doen. Maar dat is zo ongeveer het langste dat een dynastie in Israël standhield: vier koningen uit één dynastie. Ik geloof dat de dynastie van Jehu ook vier generaties telde, maar langer werd het nooit. In het zuiden daarentegen telde de dynastie van David twintig generaties. Daar is nooit een andere dynastie voor in de plaats gekomen. We hebben dus Jehoram in het noorden en Jehoram in het zuiden, zonen van respectievelijk Achab en Josafat.

Het overige nu van de geschiedenis van Ahazia, wat hij gedaan heeft, is dat niet beschreven in het boek van de kronieken van de koningen van Israël?

2 KONINGEN 1:18

Nou, dat zou heel goed kunnen. We zullen dat nooit echt kunnen vaststellen door die boeken erop na te slaan. Maar we zullen deze schrijver maar op zijn woord moeten geloven, want het moet beslist waar zijn geweest.

11

Elisa als dienaar en opvolger van Elia

Hoofdstuk 2:

Het gebeurde nu, toen de HEERE Elia in een storm zou opnemen in de hemel, dat Elia met Elisa uit Gilgal wegging.

2 KONINGEN 2:1

We hebben nog niet veel over Elisa gehoord. Maar blijkbaar is hij bij die andere gelegenheden bij Elia geweest, zonder dat hij genoemd wordt. Wat we eerder over Elisa hoorden, was dat hij aan het ploegen was op de boerderij van zijn vader, of op zijn eigen boerderij. Elia kwam bij hem langs, wierp zijn mantel over hem heen en riep hem om zijn dienaar te zijn en met hem mee te gaan.

Het is interessant dat Elia eerder een dienaar had gehad. Toen hij voor Izebel vluchtte, ging hij naar Berseba en liet hij zijn dienaar daar achter. Vervolgens ging hij alleen verder naar de Horeb. Bij de Horeb sprak God tot hem en zei:

En u moet Jehu, de zoon van Nimsi, zalven tot koning over Israël. En Elisa, de zoon van Safat, uit Abel-Mehola, moet u tot profeet zalven in uw plaats.

1 KONINGEN 19:16

Dus blijkbaar is hij nooit teruggegaan om zijn dienaar op te halen, die hij in Berseba had achtergelaten. Die man moet daar voorgoed zijn blijven wonen. Elia vond Elisa, en blijkbaar was de dienaar die Elia daarvoor had niet degene die God had uitgekozen. Daarom werd Elisa diegene.

Sindsdien hebben we niets meer over Elisa gehoord, hoewel Elia wel genoemd is. We beseffen nu dat we, nu Elia weggaat, onze aandacht moeten richten op zijn opvolger, zijn dienaar Elisa.

12

Elisa weigert Elia te verlaten

Vanuit Gilgal zei Elia tegen Elisa:

Elia zei tegen Elisa: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar Bethel gezonden. Maar Elisa zei: Zo waar de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Zo gingen zij naar Bethel.

2 KONINGEN 2:2

En Elisa zei:

Zo waar de Heer leeft en jij leeft, ik laat je niet alleen.

Dus gingen ze naar Bethel.

Wat hier interessant is, is dat Elia tegen Elisa zei dat hij moest blijven, en Elisa zei: ‘Nee, ik ga met je mee.’ Door zulk verzet tegen de bevelen van een profeet waren er in het verleden mensen door leeuwen gedood. Je herinnert je misschien dat er een niet bij naam genoemde profeet uit de zonen van de profeten was die tegen zijn metgezel zei:

Sla me.

En die man zei:

‘Nee, ik ga je niet slaan.’

Hij zei:

zei hij tegen hem: Omdat u niet geluisterd hebt naar de stem van de HEERE, zie, wanneer u bij mij vandaan gaat, zal een leeuw u doden. En toen hij bij hem vandaan ging, trof een leeuw hem aan en doodde hem.

1 KONINGEN 20:36

En een leeuw doodde hem inderdaad. Over het algemeen kun je maar beter doen wat een profeet je opdraagt.

In dit geval zei een van de grootste profeten, misschien wel de grootste profeet ooit, tegen Elisa:

Elia zei tegen Elisa: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar Bethel gezonden. Maar Elisa zei: Zo waar de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Zo gingen zij naar Bethel.

2 KONINGEN 2:2

En hij zei: 'Nee, dat doe ik niet.' Maar er moet natuurlijk meer hebben meegespeeld in hun onderlinge verhoudingen, hun gesprekken en wat ze wisten, dan er is opgeschreven. We krijgen een zo beknopt mogelijk verslag van wat er werkelijk gebeurde. Deze mannen trokken dagenlang en misschien jarenlang samen op. Ze spraken met elkaar en kenden elkaars gedachten en hart. We krijgen alleen de meest summiere bijzonderheden.

Blijkbaar wist Elisa dat Elia hem eenvoudigweg de mogelijkheid probeerde te geven om achter te blijven. Het was tenslotte geen gemakkelijke weg om een profeet te zijn zoals Elia dat was. Hij moest voedsel eten dat raven hem brachten. Hij moest voor zijn leven vluchten omdat de vorsten hem vervolgden. Als Elisa zich gewoon zou terugtrekken, zou hij misschien geen doelwit worden van de vervolging enzovoort die hem te wachten stond als hij Elia opvolgde.

Elia wist dat Elisa zijn opvolger zou zijn, want God had hem dat bij de berg Horeb verteld. De stille, zachte stem die tot Elia was gekomen, had in wezen gezegd:

En u moet Jehu, de zoon van Nimsi, zalven tot koning over Israël. En Elisa, de zoon van Safat, uit Abel-Mehola, moet u tot profeet zalven in uw plaats.

1 KONINGEN 19:16

Dus Elia wist dat Elisa zijn opvolger was. Toen hij tegen hem zei dat hij moest achterblijven, wist Elisa blijkbaar ook dat dit geen bevel was, maar toestemming. 'Ik geef je de mogelijkheid om mijn opvolger niet te worden. Het is geen gemakkelijke weg. Waarom blijf je daarom niet gewoon hier en bespaar je jezelf een heleboel hoofdbrekens?' En Elisa zei: 'Daar gaat het mij niet om. Ik ga met je mee.' Dus gingen ze naar Bethel.

13

De leerling-profeten weten van Elia's vertrek

Toen kwamen de leerling-profeten die in Bethel waren, de stad uit, naar Elisa toe en zeiden tegen hem: Weet u dat de HEERE heden uw meester van u zal wegnemen? En hij zei: Ik weet het ook, zwijg erover.

2 KONINGEN 2:3

Ik weet niet waarom hij dat laatste zegt, dat ze moeten zwijgen. Maar het is duidelijk dat de profetenscholen, deze zonen van de profeten, openbaring van God ontvingen. Dat waren ze immers. Het waren profeten. En wat God tegen de profeten zei, was: 'Dit is de laatste dag van Elia's bediening op aarde.' En inderdaad, ook elders kwamen de profeten naar buiten en vertelden ze Elisa hetzelfde. Blijkbaar waren de profeten overal waar ze kwamen door God op de hoogte gebracht dat dit de dag was waarop ze Elia, de grootste onder hen, zouden verliezen. Dus zeiden ze tegen Elisa: 'Besef je dat?' En hij zei:

Ja, dat weet ik.

Ik ben ook een profeet. God had het ook aan Elisa laten zien. Maar hij zegt:

Wees stil.

Misschien zegt hij: 'Probeer me er niet van af te brengen met hem mee te gaan', of iets dergelijks. Ik weet niet precies wat hij bedoelt met die woorden dat ze moeten zwijgen. Of misschien zegt hij: 'Dat is alles wat God heeft geopenbaard, namelijk dat Elia weggaat. Meer dan dat heeft Hij niet geopenbaard. Probeer me niet meer te vertellen dan dat.' Ik weet niet of hij dat bedoelt.

Toen zei Elia tegen hem:

En Elia zei tegen hem: Elisa, blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar Jericho gezonden. Maar hij zei: Zo waar de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Zo kwamen zij in Jericho.

2 KONINGEN 2:4

En Elisa zei:

Zo waar de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten.

2 KONINGEN 2:4

Dus kwamen ze in Jericho.

Zo was Jozua ook bij Mozes. Hij wilde Mozes niet verlaten. Niemand anders mocht zoveel bij Mozes zijn als Jozua. Maar Jozua was een soort persoonlijke dienaar van Mozes, en hij bleef bij hem, waar hij ook naartoe ging. Vervolgens werd hij natuurlijk gekozen om zijn opvolger te worden. Zo is Elisa bij Elia.

Toen kwamen de leerling-profeten die in Jericho waren, naar voren, naar Elisa toe en zeiden tegen hem: Weet u dat de HEERE heden uw meester van u zal wegnemen? En hij zei: Ik weet het ook, zwijg erover. En Elia zei tegen hem: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar de Jordaan gezonden. Maar hij zei: Zo waar de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Zo gingen zij beiden verder.

2 KONINGEN 2:5-6

Met 'Blijf toch hier' bedoelde Elia: in Jericho.

14

De prijs en het voorrecht van profeet zijn

Elia bleef hem de gelegenheid geven om zich te bedenken. Als hij werkelijk de kosten wil overzien en zich wil bedenken en wil zeggen: 'Ik wil niet zijn wat Elia is', dan geeft hij hem een uitweg. Als je geestelijk ingesteld bent, zoals je waarschijnlijk bent omdat je geestelijke honger en verlangens hebt, dan denk je misschien: wie zou dat nou niet willen? Wie zou er nou niet Elia's opvolger willen zijn? Wie zou zulke wonderen niet willen zien? Wie zou niet op die manier van God willen horen? Wie zou niet zo'n leven willen leiden?

Misschien denk je daar niet zo over, maar ik zeker wel, en dat heb ik van jongs af aan altijd gedaan. Ik dacht: 'Zou het niet geweldig zijn om Elia te zijn?' Nou, het is natuurlijk niet allemaal geweldig. Er is vervolging. Maar toch lijkt het me nog steeds zo'n voorrecht om door God gebruikt te worden en van God te horen. En om zo'n relatie met God te hebben, een relatie die in die dagen zo zeldzaam was, ongeacht wie je was. Wat was dat een voorrecht.

Misschien denken niet alle christenen zo. Ik zou denken van wel, maar ik zou denken dat we allemaal zouden zeggen: 'Ik zou er alles voor overhebben om in de positie van Elisa te kunnen zijn, om het dubbele deel van Elia's geest op me te mogen ontvangen.' Ik ga ervan uit dat iedereen zo zou denken. Maar als iemand niet geestelijk ingesteld was, zou hij zeker totaal geen belangstelling hebben voor zo'n eenvoudig, sober, vervolgd, rondtrekkend bestaan. Dat heeft me sinds mijn jeugd altijd aangesproken, om je de waarheid te zeggen. Ik wilde eigenlijk toch al zo leven.

Maar waar het om gaat, is dat niet iedereen dat wil. Vooral mensen die God niet liefhebben: wat kan het hun schelen om van God te horen? Wat kan het hun schelen om namens God te spreken? Wat kan het hun schelen om in hun generatie Gods instrument te zijn? Ik vind het moeilijk om me in te leven in mensen die daar geen waarde aan zouden hechten. Maar blijkbaar waren er in Israël niet veel mensen die Elia of zijn opvolger hadden willen zijn.

Elisa was iemand die meer leek op wat ik me bij een geestelijk mens zou voorstellen. 'Ik blijf aan je vastplakken als lijm. Ik verlies je geen moment uit het oog, want ik wil tot het allerlaatste moment bij je zijn, in de hoop dat jouw mantel op mij mag komen.' Dat is Elisa's houding. Dus gingen ze samen verder.

15

Elia en Elisa steken de Jordaan over

Vers 7:

En vijftig mannen van de leerling-profeten gingen erheen en bleven op grote afstand staan, en zij beiden stonden bij de Jordaan.

2 KONINGEN 2:7

Er waren heel wat van die profetenzonen. Misschien waren het niet alleen de profetenzonen uit Jericho. Misschien waren er ook een paar uit Bethel en die andere plaatsen meegelopen. Maar het waren er vijftig. Zij gingen niet naar de Jordaan. Elia had hen daar ook niet echt toe uitgenodigd. Maar hij had Elisa uitgenodigd om niet

mee te gaan. Blijkbaar nodigde hij hem ook uit om wel met hem mee te gaan, want Elisa zei: 'Ik ga mee', en Elia zei niet: 'Nee, dat doe je niet. Ik ga alleen.' Hij liet hem wel met zich meegaan. Er waren dus vijftig andere profetenzonen die niet met hem meegingen, maar die van een afstand konden toekijken om te zien wat er zou gebeuren.

Toen nam Elia zijn mantel, rolde hem op en sloeg het water. Dat werd naar beide zijden verdeeld, en zij gingen er beiden door, over het droge.

2 KONINGEN 2:8

We hebben het hier over de rivier de Jordaan.

Maar waarom? Als God Elia in de lucht gaat opnemen, waarom doet Hij dat dan niet gewoon vanuit Jericho of vanaf deze kant van de rivier? Waarom de rivier oversteken en het vanaf de overkant doen? Daar kunnen allerlei redenen voor zijn geweest. Eén ding is dat Elia uit die streek kwam. Dat was zijn geboortestreek. Misschien werd hij vanuit zijn eigen streek opgenomen. Ik weet het niet. Maar dat Elisa hem over de Jordaan volgde, betekende in elk geval dat hij de Jordaan weer zou moeten oversteken om terug te keren naar het Beloofde Land. En hij zou dat op dezelfde wonderbaarlijke manier doen. Niet alleen op de wonderbaarlijke manier waarop Elia was overgestoken, maar ook waarop Jozua was overgestoken.

Jozua had het volk Israël door de Jordaan geleid, toen die zich op wonderbaarlijke wijze voor hem spleet. En Elisa bevindt zich in een positie die sterk overeenkomt met die van Jozua. Beiden zijn voorafbeeldingen van Christus. Beiden zijn opvolgers van mannen die in andere opzichten voorafbeeldingen van Christus waren, Mozes en Elia. Dat is dus één ding dat hiermee werd bereikt. Ik weet niet of dit de reden of het doel ervan was, maar één ding dat ermee werd bereikt, was dat Elisa daardoor ten oosten van de Jordaan kwam te staan. Hij moest weer naar het westen oversteken en deed dat op dezelfde manier als Jozua, terug naar Jericho. Daar was Jozua naartoe overgestoken, vlak bij Jericho. En zo begint Elisa zijn bediening, nadat Elia is opgenomen, op vrijwel dezelfde manier als Jozua: hij steekt de Jordaan over, die was drooggevallen om hem door te laten.

Elia deed dit dus eerst, en ze staken over de droge rivierbedding naar de overkant.

16

Elisa vraagt een dubbel deel van Elia's geest

Het gebeurde nu, toen zij overgestoken waren, dat Elia tegen Elisa zei: Vraag mij wat ik voor u doen zal, voordat ik van u weggenomen word. Elisa zei: Laat er toch twee delen van uw geest op mij mogen zijn.

2 KONINGEN 2:9

Waar ben je eigenlijk op uit? Waarom volg je me zo? Wat wilde je hebben? En Elisa zei:

Laat me alsjeblieft een dubbel deel van jouw geest krijgen.

Een dubbel deel kun je misschien enigszins letterlijk opvatten. Sommige mensen hebben gezegd dat, als je ze telt, Elisa tweemaal zoveel wonderen deed als Elia. In zekere zin had hij dus een dubbel deel, misschien in letterlijke zin. Maar velen hebben dit vooral als beeldspraak opgevat. Degene die een dubbel deel van een erfenis ontving, was de opvolger van de vader. Als een vader stierf en veel zonen had, liet hij een dubbel deel na aan degene die de eerstgeborene was. Die ontving de erfenis van iemand die zijn vader als hoofd van de familie zou opvolgen. Dat hield het eerstgeboorterecht in. Dat betekende een dubbel deel in Israël.

Misschien zegt hij dus eenvoudigweg: 'Ik zou graag je erfgenaam willen zijn. Ik zou graag je opvolger willen zijn. Ik zou graag het dubbele deel willen hebben van wat jij hebt, van je zalving, van je geest, van de kracht die je gegeven is.' En Elia zei:

Maar hij zei: U hebt een moeilijke zaak gevraagd; als u mij zult zien als ik bij u vandaan weggenomen word, dan zal het u gebeuren, maar zo niet, dan zal het niet gebeuren.

2 KONINGEN 2:10

Elia doet alsof hij er niet echt zeker van is of God dit zal geven, hoewel God hem bij de berg Horeb al had gezegd dat Elisa zijn opvolger zou zijn. Ik weet dus niet zeker waarom hij zo sprak, alsof hij zei: ‘Dit staat niet vast. Als je toevallig ziet dat ik word opgenomen, dan zal dat gebeuren.’ Misschien gaat het niet zozeer om de opvolging als wel om een dubbel deel. Dat wil zeggen, misschien een grotere hoeveelheid kracht, zoals Elia die had, die aan Elisa gegeven zou worden. ‘Dit is nogal wat om te vragen. En ik weet niet zeker of God je dat zal geven, maar je zult het weten als Hij je het voorrecht geeft om toe te kijken wanneer ik word opgenomen.’

17

De vurige wagen en Elia's opname

Het gebeurde, terwijl zij al sprekend verdergingen, zie, dat er een vurige wagen met vurige paarden kwam, die tussen hen beiden scheiding maakte. Zo voer Elia in een storm naar de hemel.

2 KONINGEN 2:11

Die kwam tussen hen in.

Het gebeurde nu, toen de HEERE Elia in een storm zou opnemen in de hemel, dat Elia met Elisa uit Gilgal wegging.

2 KONINGEN 2:1

We zeggen vaak dat Elia in een vurige wagen werd opgenomen. Misschien moeten we het zo begrijpen. Sommigen begrijpen het anders. Er staat niet dat Elia in een vurige wagen werd opgenomen. Er was een vurige wagen, maar er staat niet dat Elia daarin stapte. Er staat dat hij in een wervelwind werd opgenomen, alsof een tornado hem meenam.

[Vertalersnoot: De spreker leest hier het Engelse ‘whirlwind’, oftewel ‘wervelwind’. De HSV gebruikt in de aangehaalde verzen het woord ‘storm’.] En dat stond ook helemaal aan het begin van het hoofdstuk, hoofdstuk 2, vers 1:

Het gebeurde toen de Heer Elia in een wervelwind naar de hemel zou meenemen.

Het is mogelijk dat hij in de wagen stapte en dat de wagen in een wervelwind werd meegevoerd. Beide dingen kunnen dus gebeurd zijn. Er worden twee verschijnselen genoemd. Er zijn die wagen en die paarden van vuur, en die wagen komt tussen de twee mannen in terwijl ze lopen en praten. Hij komt gewoon tussen hen in en scheidt hen van elkaar. En dan is er de wervelwind die hem opneemt. Of Elia in de vurige wagen stapte, wordt dus niet vermeld.

En sommigen denken dat de vurige wagen er misschien was om Elisa's concentratie op de proef te stellen. Zo van:

Als je ziet dat ik omhoogga, krijg je wat je wilt.

Nou, hier heb je iets wat je afleidt. Kijk eens naar die vurige wagen hier. Oeps, waar is Elia gebleven? Gemist. Dat denken sommige mensen. Sommige mensen denken dat de vurige wagen misschien niets te maken had met Elia's opname, maar met het op de proef stellen van Elisa's vastberadenheid om zijn ogen op Elia gericht te houden. Het zou tenslotte behoorlijk afleidend zijn. Elisa zag later, in hoofdstuk 6, ook bij een andere gelegenheid vurige wagens, toen hij in de stad Dothan door de Syrische legers was omsingeld. Hij en zijn dienaar konden vurige wagens rondom op de heuvels zien. Dit waren ongetwijfeld engelenlegers. Deze ene vurige wagen was misschien gestuurd om Elia op te nemen. Volgens mij geloven veel mensen dat dit het geval is. Het wordt niet met zoveel woorden gezegd, maar hij werd in de hemel opgenomen.

18

Waar Elia en Henoch naartoe zijn gegaan

Hemel betekent de lucht. Wij denken bij de hemel aan een geestelijke wereld. Wanneer christenen sterven, gaan ze naar de hemel. Dat wil zeggen: hun geest gaat naar de hemel. Het is de plaats waar de troon van God staat, waar de engelen zijn. We hebben deze ideeën over de hemel gedeeltelijk door het boek Openbaring. We zien daar die visioenen van de hemel. Iets daarvan vinden we ook in het Oude Testament, zoals bijvoorbeeld Micha's visioen van God en de hemelse legermachten om Hem heen.

Maar in de Schrift wordt hemel vaker gebruikt voor de lucht dan voor de hemelse wereld waar God is. De vogels vliegen in de hemel. De sterren werden aan de hemel geplaatst. 'Omhoog naar de hemel' betekent in de eerste plaats omhoog de lucht in.

Waar is Elia uiteindelijk werkelijk naartoe gegaan? Is hij niet gestorven? Is hij levend naar de hemel gegaan, zoals we ons soms voorstellen dat Henoeh gedaan moet hebben? Dit zijn dingen waarop we in de Schrift eigenlijk geen antwoord krijgen. Ons wordt verteld dat Henoeh niet is gestorven. Dat wordt ons verteld in Hebreeën hoofdstuk 11.

Henoeh wandelde met God en was er niet meer. Hij zag de dood niet, omdat de Heere hem wegnam.

GENESIS 5:24; HEBREEËN 11:5

Henoeh werd dus in de eeuwen vóór de zondvloed van Noach ergens naartoe gebracht zonder te sterven. God nam hem weg, maar niet door de dood, zoals Hij de meeste mensen wegneemt wanneer Hij hen wegneemt. Hij zag de dood niet. Maar waar hij naartoe ging of wat daarna zijn toestand was, wordt ons niet verteld.

Het zou enigszins vreemd lijken als Henoeh met zijn fysieke lichaam, zonder te sterven, werkelijk naar de hemel ging. Want de hemel zoals wij ons die voorstellen, waar we naartoe gaan wanneer we sterven, is een geestelijke plaats, geen fysieke plaats. Onze lichamen blijven hier en onze geest gaat naar de hemel. De engelen die daar wonen, zijn geesten. God, Die daar woont, is een geest. Het lijkt een woonplaats voor geesten, niet voor lichamen. Hoewel het natuurlijk niet onmogelijk is om je voor te stellen dat God een of andere verandering in Henoehs lichaam heeft aangebracht,

zoals Hij dat bij de opstanding met het lichaam van Christus heeft gedaan. En dat Henoeh werd veranderd zoals dat met de gemeente zal gebeuren. Wanneer wij worden opgenomen,

Want dit vergankelijke moet zich met onvergankelijkheid bekleden en dit sterfelijke moet zich met onsterfelijkheid bekleden. En wanneer dit vergankelijke zich met onvergankelijkheid bekleed zal hebben, en dit sterfelijke zich met onsterfelijkheid bekleed zal hebben, dan zal het woord geschieden dat geschreven staat: De dood is verslonden tot overwinning.

1 KORINTHE 15:53-54

en het is mogelijk dat Henoeh verheerlijkt is. Daarover krijgen we geen informatie.

Van Elia en Henoeh wordt vaak gezegd dat zij de twee mannen zijn die naar de hemel gingen zonder te sterven. Maar van geen van beiden wordt specifiek gezegd dat hij de hemel is binnengegaan. Hier staat dat hij naar de hemel werd meegevoerd, maar het gaat over de hemel waar een wervelwind je naartoe kan voeren. Als je in een tornado terechtkomt, slingert die je ook de hemel in, maar niet noodzakelijk de geestelijke hemel in: omhoog de lucht in.

De andere profeten die toekeken, wisten niet zeker waar Elia naartoe was gebracht. Ze dachten dat hij misschien tijdelijk was opgetild en ergens was neergegooid, en dat ze hem moesten gaan zoeken. Dat zullen we zien in de latere verzen waar we nog aan toekomen. Maar waar het hier om gaat, is dat ons niet wordt verteld dat Elia niet stierf, en ook niet dat hij wel stierf. Misschien is het terecht dat we aannemen dat hij niet gestorven is, maar dat wordt ons niet verteld. Het enige wat we weten, en het enige wat ons werkelijk wordt verteld, is dat een wervelwind hem omhoog voerde, de lucht in, de hemel in. Dat was het laatste wat iemand van hem zag.

Hoewel later een van de koningen van Israël een brief van hem ontving. Sommige mensen denken dat hij niet gestorven is en niet naar de hemel is gegaan, maar dat hij alleen werd opgetild en werd afgezonderd van de andere profeten en van de mensen.

Hij was dan nog ergens op aarde, waarvandaan hij brieven kon schrijven, enzovoort. Maar Frank heeft ons verteld dat, als je de chronologie goed bekijkt, die brief tijdens Elia's leven door hem verstuurd kan zijn. Daar zullen we later naar kijken, wanneer we bij de betreffende passages komen.

Hoe dan ook, hier werd Elia voor het laatst op aarde gezien. Er staat:

19

Elia als de verdediging van Israël

Elisa zag het gebeuren. Dat betekent natuurlijk dat Elisa nu, volgens de voorwaarden die Elia had gesteld, zou ontvangen waar hij om had gevraagd: het dubbele deel van Elia's geest. Elisa zag het en riep uit:

Mijn vader, mijn vader!

Dit is gewoon een aanduiding voor mijn leermeester, mijn geestelijke leider.

Elisa zag het en hij riep: Mijn vader, mijn vader, wagen van Israël en zijn ruiters! En hij zag hem niet meer. Toen greep hij zijn kleren en scheurde ze in twee stukken.

2 KONINGEN 2:12

We zouden dit kunnen opvatten als een verwijzing naar die wagen van vuur die hij zag. Misschien wel, maar hij duidt Elia aan als de wagen van Israël en zijn ruiters. Later, toen Elisa zelf op sterven lag in hoofdstuk 13 van dit boek, kwam de koning naar hem toe. Hij treurde erover dat Elisa op sterven lag en noemde hem de wagen van Israël en zijn ruiters. De gedachte is dat wagens en ruiters verdedigingsmiddelen zijn. Het zijn legers. Zij zijn de kracht van een volk, in aardse zin gesproken. De profeten van God waren dus de verdediging van het volk. Achab had Elia aangeduid als degene die Israël in het ongeluk stortte, maar Elisa kende hem meer in zijn werkelijke rol. Hij is de verdediging van Israël. Zijn invloed voorkwam dat Israël volledig werd vernietigd vanwege zijn afgoderij. Hij was de verdediger van Israël. Hij was als de wagen en de ruiters van Israël. Zo zou ook Elisa later worden omschreven.

Misschien scheurde hij ze in twee stukken om in plaats daarvan de kleren van Elia aan te kunnen trekken. Misschien was het een teken van verdriet, zoals het scheuren van je kleren dat soms was. Gewoonlijk scheurde iemand die zijn kleren scheurde ze niet in twee stukken. Hij scheurde ze alleen bij de hals een stukje in. Het scheuren van het kledingstuk was een teken van angst of verdriet, misschien zelfs van bekering. Maar hier scheurde hij zijn kledingstuk niet alleen in. Hij scheurde het in twee stukken, scheurde het doormidden. Daardoor kon hij het natuurlijk niet meer dragen.

20

God bevestigt Elisa als opvolger van Elia

Hij pakte de mantel van Elia, die van hem afgevallen was, op, keerde terug en bleef aan de oever van de Jordaan staan. Hij nam de mantel van Elia, die van hem afgevallen was, en sloeg het water en zei: Waar is de HEERE, de God van Elia, ja Hij? Hij sloeg het water en het werd naar beide zijden verdeeld, en Elisa ging erdoor.

2 KONINGEN 2:13-14

Dat wil zeggen: is God nu met Elisa zoals Hij met Elia was? Laten we eens kijken.

Deze vraag:

Waar is de HEERE, de God van Elia, ja Hij?

2 KONINGEN 2:14

is een vraag die we onszelf best mogen stellen. Waar is Hij? De God Die wonderen deed, de God Die duidelijke woorden van profetie tot Zijn dienaar sprak, waar is die God nu? Natuurlijk is die God met Jezus, in Jezus en in Zijn volk. Toch zien we in onze tijd niet veel van die uitingen van die kracht, van de aanwezigheid van de God van Elia. Misschien af en toe, maar niet veel.

Ik herinner me dat Leonard Ravenhill eens een preek hield waarin hij zei: ‘Waar zijn de Elia’s van God?’ Niet:

Waar is de God van Elia?

Hij is hier. Maar: ‘Waar zijn de Elia’s van God?’ Waar zijn de mannen die het geloof van Elia en de toewijding van Elia hebben? Die kunnen opstaan en God kunnen aangrijpen zoals Elia dat deed, en in de bres kunnen staan zoals Elia dat deed? Waar zijn de mensen die op Elia lijken?

Volgens mij wilde Leonard Ravenhill daarmee zeggen dat we de God van Elia vaker geopenbaard zouden zien als er meer Elia’s waren door wie God die dingen kon openbaren. Dat kan waar zijn. Maar we moeten wel erkennen dat niet iedereen geroepen is tot hetzelfde soort bediening als Elia had, zelfs niet in zijn eigen tijd. Niet alle godvruchtige mensen deden de dingen die Elia deed. Die profetische roeping geldt niet voor iedereen. Zelfs in het Nieuwe Testament, waar de Geest van profetie, de Geest van God, aan heel Gods volk gegeven is, zei Paulus nog in 1 Korinthe 12:

Zijn zij soms allen apostelen? Zijn zij soms allen profeten? Zijn zij soms allen leraars? Zijn zij soms allen krachten?

1 KORINTHE 12:29

Het antwoord dat daarin besloten ligt, is nee, niet iedereen. Er is een bijzondere roeping.

Elisa ontdekte dat de God van Elia nu met Elisa was. Dat is wat de andere profeten zagen. Zij waren daar van een afstand getuige van, die vijftig. Hij stak op dezelfde wonderbaarlijke manier over als waarop Elia hem naar het oosten had laten oversteken. Nu ging hij terug naar het westen, naar de andere kant, over droge grond. Er staat:

Toen nu de leerling-profeten uit Jericho, die aan de overzijde waren, hem zagen, zeiden zij: De geest van Elia rust op Elisa. Zij kwamen hem tegemoet en bogen zich ter aarde voor hem neer.

2 KONINGEN 2:15

Naar alle waarschijnlijkheid was Elia erkend als de mentor en de leermeester, het hoofd van de profetenscholen. Zo was Samuel dat in een eerdere generatie geweest, toen hij die groepen kennelijk oprichtte. Samuel was duidelijk degene die boven hen en onder hen diende als hun mentor en leider. Elia vervulde die rol waarschijnlijk tijdens zijn leven, en nu erkennen ze Elisa als zijn opvolger. Dus komen ze en buigen ze zich voor hem neer om Gods zalving op hem te erkennen en te laten zien dat ze hem erkennen als degene die voor hen is wat Elia was, niet om hem te aanbidden.

21

De vergeefse zoektocht naar Elia

En zij zeiden tegen hem: Zie toch, er zijn bij uw dienaren vijftig dappere mannen. Laat hen toch uw meester gaan zoeken, of de Geest van de HEERE hem misschien niet heeft opgenomen en op een van de bergen of in een van de dalen geworpen heeft. Maar hij zei: Stuur hen niet.

2 KONINGEN 2:16

Ze wisten niet zeker wat er met Elia gebeurd was. Misschien heeft de Heere hem opgenomen, uit ons zicht, en hem toen ergens anders neergezet. Misschien moeten we hem gaan zoeken. Misschien is hij gewond. Waarom zouden ze hem zoeken, tenzij hij gewond is? Als het goed met hem gaat, waarom zouden we hem dan gaan zoeken? Als God hem bij ons heeft weggenomen, waarom zouden we dan proberen hem terug te halen? Vooral omdat het duidelijk is dat de geest van Elia nu op Elisa rustte. Hij is duidelijk door een ander opgevolgd.

Dus zegt Elisa: ‘Doe die moeite niet.’

Zij drongen echter bij hem aan, tot beschamens toe, en hij zei: Stuur hen dan maar. En zij stuurden vijftig mannen, die drie dagen zochten, maar hem niet vonden.

2 KONINGEN 2:17

Hij begon zich ervoor te schamen dat hij maar nee bleef zeggen. Hij zei: ‘Nou, stuur ze dan maar.’

Toen kwamen zij bij hem terug, terwijl hij in Jericho verbleef, en hij zei tegen hen: Heb ik niet tegen u gezegd: Ga niet?

2 KONINGEN 2:18

Ik denk dat dit verhaaltje over hun zoektocht van drie dagen naar Elia er staat om de lezer ervan te overtuigen dat Elia niet zomaar door een tornado met een natuurlijke oorzaak was meegevoerd. Zo'n tornado kan iemand optillen en zal hem ergens weer neerzetten. Hij zal ergens neergeslingerd worden. Dat vijftig mannen drie dagen lang de hele streek doorzochten, is dus ongetwijfeld bedoeld om ons ervan te overtuigen dat hij voorgoed opgenomen was. Dit was geen natuurverschijnsel waarvan hij toevallig het slachtoffer werd, maar het was God Die hem voorgoed wegnam.

22

Elisa maakt het water van Jericho gezond

Toen zeiden de mannen van de stad, blijkbaar Jericho, tegen Elisa:

De mannen van de stad zeiden tegen Elisa: Zie toch, de ligging van deze stad is goed, zoals mijn heer ziet; maar het water is slecht, waardoor het land misgeboorte veroorzaakt.

2 KONINGEN 2:19

[Vertalersnoot: De Engelse Bijbeltekst die de spreker hier uitlegt, zegt dat het land onvruchtbaar is. De HSV spreekt in het bovenstaande citaat over land dat misgeboorte veroorzaakt. De uitleg over gewassen sluit aan bij de Engelse formulering.]

Er was daar iets niet zuiver aan het water, waardoor er geen gewassen konden groeien. Het was waarschijnlijk ook niet erg geschikt om te drinken. Ze moesten het water waarschijnlijk koken of zoiets. We weten niet wat er met het water aan de hand was.

En hij zei:

En hij zei: Breng mij een nieuwe schaal en doe er zout in. En zij brachten die bij hem.

2 KONINGEN 2:20

Dus brachten ze die bij hem. Toen ging hij naar de oorsprong van het water, de bron, gooide het zout daarin en zei:

Toen ging hij naar buiten, naar de waterbron, wierp het zout daarin en zei: Zo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, er zal geen dood of misgeboorte meer door komen.

2 KONINGEN 2:21

Zo werd dat water gezond, tot op deze dag, overeenkomstig het woord van Elisa dat hij gesproken had.

2 KONINGEN 2:22

Op die plek in Jericho is tegenwoordig een heel goede zoetwaterbron. Waarschijnlijk dezelfde bron, met heel goed water. Maar op een bepaald moment moeten er bepaalde mineralen in hebben gezeten of iets anders waardoor het niet drinkbaar was. Dat is meestal wat water slecht maakt: de mineralen die erin zitten. Maar zout toevoegen zou daar langs natuurlijke weg beslist geen invloed op hebben. Je zou een onophoudelijke stroom water die uit de grond komt niet kunnen genezen door bij de oorsprong wat zout in het water te doen. Dit was duidelijk een symbolische handeling.

Waar stond het zout symbool voor? Ik weet het niet. Wie zal het zeggen? Zuiverheid misschien. Maar het kan zijn dat sommige van de handelingen die hierbij werden verricht eenvoudigweg bijna willekeurige handelingen waren. De bedoeling daarvan was dat de profeet daadwerkelijk iets zichtbaars moest doen, zodat het resultaat aan hem zou worden toegeschreven, dat wil zeggen aan wat hij deed. Anders zou hij alleen maar zeggen: ‘Het water zal goed worden’, en dan blijkt het later zowaar goed te zijn.

Tja, misschien is het toeval. Maar doordat hij daadwerkelijk iets actiefs en zichtbaars deed en het resultaat daaruit voortkwam, zou de gedachte sterker worden verankerd dat dit een daad was die door deze profeet was verricht.

Het zou belangrijk zijn dat mensen inzagen dat God door deze profeet werkte. Het is belangrijk dat ze God Zelf erkennen als de bron van de wonderen, maar ook erkennen welke man God gebruikte. Want als profeet zou hij namens God spreken, en de mensen moesten er zeker van kunnen zijn dat dit de man was van wie ze de woorden konden vertrouwen als woorden die van God kwamen. Daarom werden de wonderen gegeven en nauw met hem verbonden.

Net zoals in de dagen van Petrus, in het boek Handelingen, in hoofdstuk 5. De schaduw van Petrus werd vaak in verband gebracht met genezing, zodat mensen zouden inzien dat het geen toeval was dat deze mensen genezen werden, maar dat het gebeurde wanneer de schaduw van Petrus op hen viel. Dat bevestigde dat Petrus de man was die God gebruikte en dat ze daarom naar hem moesten luisteren. Zo werden er ook schorten en zweetdoeken bij Paulus vandaan meegenomen, en werden mensen daardoor genezen omdat die van Paulus kwamen. Het was geen magie. Het was Gods manier om een bepaalde dienaar Zijn goedkeuring te geven, zodat mensen naar hem zouden luisteren en zouden erkennen: ‘Dit is de man aan wie God met deze wonderen Zijn goedkeuring geeft.’

23

Elisa wordt in Bethel bespot

Nu staat er in vers 23:

En hij ging vandaar omhoog naar Bethel.

Hij volgt in omgekeerde richting de route die hij en Elia eerder die dag hadden afgelegd. Er staat:

En hij ging vandaar naar Bethel. Toen hij langs de weg omhoog ging, kwamen er kleine jongens uit de stad. Die dreven de spot met hem en zeiden tegen hem: Kaalkop, ga op, kaalkop, ga op!

2 KONINGEN 2:23

Hun uitspraak is vreemd, en hem ‘kaalkop’ noemen is duidelijk spottend bedoeld. Ze bespotten hem omdat hij kaal was. Ik weet niet echt welk stigma er in die tijd kleefde aan een man met een kaal hoofd. Het kan niet heel zeldzaam zijn geweest. Maar mogelijk werd een man die zijn haar kwijt was gezien als iemand die minder mannelijke kracht had dan in zijn jeugd, toen hij nog een volle haardos had. Daarom werd hij beschouwd als iemand die over zijn hoogtepunt heen was. Een man die misschien onbeduidend was, iemand voor wie je geen respect hoefde te hebben, die geen jeugdige energie of kracht meer had. Dus misschien bespotten ze hem als iemand die oud is en over zijn hoogtepunt heen. Dat zou kunnen zijn wat ze bedoelen.

Wat dat ‘ga omhoog’ betreft: het is niet duidelijk wat dat betekent. De meeste geleerden lijken te denken dat het een toespeling is op het omhooggaan van Elia. Deze mensen in Bethel waren daar niet noodzakelijk bij geweest en hadden Elia niet noodzakelijk omhoog zien gaan, maar het bericht daarover had zich misschien verspreid. Ze hadden dus geruchten gehoord dat Elia omhoog was gegaan. Misschien twijfelden ze daar zelfs aan. Maar door tegen Elisa te zeggen: ‘Ga omhoog, ga omhoog’, zeiden ze misschien: ‘Je meester is naar men zegt omhooggegaan. Laat maar eens zien of jij dat ook kunt.’ Ze bespotten hem.

Misschien bespotten ze het bericht dat Elia omhoog was gegaan. Of misschien zeiden ze: ‘Als je meester omhoog is gegaan, waarom laat je ons dan niet zien dat jij de kracht hebt om hetzelfde te doen?’ Hoe dan ook, wat ze ook bedoelden, het was spottend en beledigend.

24

De vloek en het oordeel door de beren

Hij keerde zich om, zag hen en vervloekte hen in de Naam van de HEERE. Toen kwamen er twee beren uit het woud en verscheurden tweeënveertig van die kinderen. En hij ging vandaar naar de berg Karmel; en vandaar keerde hij terug naar Samaria.

2 KONINGEN 2:24-25

Ik zei eerder dat de wonderen die Elisa deed, anders dan die van Elia, meestal wonderen van zegen waren in plaats van oordeel. Dit lijkt misschien een uitzondering, en het is waar dat er als gevolg van zijn vervloeking een oordeel kwam. We lezen niet dat Elisa beren op hen afriep. Hij vervloekte hen alleen maar. Zij vervloekten hem en bespotten hem, en hij sprak eenvoudigweg een vloek over hen uit. Een vloek kan iets heel algemeen zijn, net als een zegen. Je kunt zeggen: 'God zegene je.' Dat is niet erg specifiek wat de inhoud betreft. Of: 'God vervloeke je.' Waar het hier om gaat, is dat ze de profeet van God bespotten en daarmee ook God.

Er bestaan onder de Joden overleveringen dat dit jonge Baälaanbidders waren en dat ze Jahweh bespotten. Of dat waar is of niet, weten we niet. De King James Version noemt hen 'children', kinderen. Dat heeft heel wat mensen dwarsgezet wanneer ze de King James lazen: die kinderen kwamen naar buiten en bespotten hem, en hij riep die beren op om die kinderen te doden. Maar het woord 'jongeren' is beter.

[Vertalersnoot: De HSV gebruikt in de bovenstaande citaten 'kleine jongens' en 'kinderen'. De spreker verdedigt hier de weergave 'jongeren' tegenover het Engelse 'children'.]

Het Hebreeuwse woord wordt bijvoorbeeld in het boek Genesis gebruikt voor Jozef toen hij zeventien jaar oud was, een jonge man. Dit waren jonge mannen, oneerbiedig, die de dienaar van Jahweh bespotten en via hem hun oneerbiedigheid tegenover Jahweh wilden tonen. Daarmee verdienden ze de vloek van Jahweh.

Elisa sprak die vloek uit, en Jahweh besloot hoe die vervuld zou worden. Misschien gebeurde het niet eens op dat moment. Er wordt ons alleen verteld dat op een bepaald moment twee beren tweeënveertig van deze jongeren verscheurden. Misschien gebeurde dat onmiddellijk, misschien niet onmiddellijk. Er wordt ons niet verteld of er enige tijd verstreek. En het kan zijn dat men dat later inzag: ‘O, dat moet komen door de vloek die Elisa over ons heeft uitgesproken.’ Als het onmiddellijk gebeurde, kon daar geen misverstand over bestaan. Als het enige tijd later gebeurde, konden de inwoners van de stad misschien kiezen of ze dachten dat het daardoor kwam of niet, en zagen sommigen in dat het inderdaad daardoor kwam.

Het belangrijkste is dat deze beren deze mensen verscheurden die Jahweh bespotten. Op godslastering stond onder de wet altijd de doodstraf. Als ze ook Baälaanbidders waren, stond daar de doodstraf op. Dat ze stierven door de klauwen van beren in plaats van door legers of vuur uit de hemel of op een andere manier, is niet rechtvaardiger of onrechtvaardiger dan welke andere manier ook waarop God hun leven kon beëindigen. God stuurde de beren, en deze mensen stierven vanwege hun heiligschennis en hun gebrek aan eerbied voor Jahweh, zoals vele anderen onder andere omstandigheden stierven.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Koningen 1:1
- 2 Koningen 1:2
- Mattheüs 12:27
- 2 Koningen 1:3-4
- 2 Koningen 1:5
- 2 Koningen 1:6
- 2 Koningen 1:7
- 2 Koningen 1:8
- Lukas 1:17
- Mattheüs 11:7
- Mattheüs 11:8-9

- Mattheüs 11:8
- 2 Koningen 1:9
- 2 Koningen 1:10
- 2 Koningen 1:11
- 2 Koningen 1:12
- 2 Koningen 1:13
- 2 Koningen 1:14
- 2 Koningen 1:15-16
- 2 Koningen 1:17
- 2 Koningen 1:18
- 2 Koningen 2:1
- 1 Koningen 19:16
- 2 Koningen 2:2
- 1 Koningen 20:36
- 2 Koningen 2:3
- 2 Koningen 2:4
- 2 Koningen 2:5-6
- 2 Koningen 2:7
- 2 Koningen 2:8
- 2 Koningen 2:9
- 2 Koningen 2:10
- 2 Koningen 2:11
- Genesis 5:24; Hebrëen 11:5
- 1 Korinthe 15:53-54
- 2 Koningen 2:12
- 2 Koningen 2:13-14
- 2 Koningen 2:14
- 1 Korinthe 12:29
- 2 Koningen 2:15
- 2 Koningen 2:16
- 2 Koningen 2:17
- 2 Koningen 2:18
- 2 Koningen 2:19
- 2 Koningen 2:20

- 2 Koningen 2:21
- 2 Koningen 2:22
- 2 Koningen 2:23
- 2 Koningen 2:24-25

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.